

HELLIGDOMMEN OG DET LILLE HORNET

Bakgrunnsstoff *2 Mos 27,20; 29,42; 4 Mos 4,7; 28,6; Rom 8,34; Hebr 7,24-27; 8,1-5; 9,1-14.24.*

Minnevers **«Hovedsaken i det vi taler om her, er dette: En slik øversteprest er det vi har, og han har satt seg på høyre side av Majestetens trone i himmelen. Der gjør han prestedtjeneste i helligdommen, i det sanne møtetelt, som ikke er reist av mennesker, men av Herren» (Hebr 8,1-2).**

Oversikt over ukens lekse I de siste ukene har vi sett hvordan Daniel 8 legger vekt på det lille hornet. Det er klart at dette må være noe viktig, siden det legges så stor vekt både på å beskrive det og forklare det senere i kapitlet.

Denne uken skal vi se nærmere på det lille hornet, især på dets angrep på «hærens fyrste», «det daglige» og «stedet hvor hans helligdom står».

Vi skal også se hvor sentralt helligdomstanken (helligdommen i himmelen) står i kapitlet, for det er kun i lys av helligdommen i himmelen og tjenesten der at vi kan få større innsikt i det lille hornets angrep.

Denne ukens bibelstudium legger også grunnlaget for det som

skal komme senere: en nærmere undersøkelse av helligdommens betydning, især renselsen av den i lys av evangeliet og hele frelsesplanen, som jo fører oss hen til alle kristnes store håp: Jesu annet komme.

SØNDAG**«Helt til hærens fyrste»**

Les Daniel 8,9-12, der det lille hornet spiller en sentral rolle. Hva sier teksten at det lille hornet foretar seg?

I et tidligere bibelstudium (uke 5) så vi hvordan det lille hornet endret strategi fra først å handle horisontalt (vers 9), dvs. en militær eller politisk dimensjon, til senere å handle vertikalt (vers 10-12), altså i en religiøs dimensjon. Vi sa at dette markerer Roms to faser, først den hedenske og så den pavelige.

Se igjen på beskrivelsen av det lille hornets virksomhet i versene 10-12. Dette skal selvsagt ikke forstås bokstavelig, men symbolsk. Vi skal ikke her gå i detaljer, men hva slags virksomhet blir her beskrevet? Hva slags angrep gjennomfører det lille hornet?

Legg merke til noen av de nøkkelordene som er nevnt i angrepet: «hær/hærskare» (Luk 2,13; Neh 9,6), «himmelen» (Matt 6,1; Hebr 9,24), «fyrste» (Jes 9,6; Dan 12,1, Apg 3,15; 5,31), «daglige / stadige» (4 Mos 4,16; 28,24; 29,6), «helligdom» (2 Mos 25,8; Hebr 8,1.2), «sannheten» (Job 9,2, Joh 14,6; 1 Tim 2,4; Jak 5,19). Alle disse ordene er stinne av religiøs og åndelig

betydning, og det er dette som det lille hornet går til angrep på. Fremfor alt er det altså det lille hornets religiøse angrep som fremheves og får en sentral plass i synet. Herren ønsker at vi skal merke oss det lille hornets religiøse side, og se at det er virksomt på det religiøse området. Denne virksomheten går igjen i forklaringen i Dan 8,23-25, der det lille hornet uttrykkelig sies å forfølge «de helliges folk» og sette seg opp mot «fyrstenes fyrste».

Til ettertanke **Hvordan er din tro blitt angrepet? Hva har vært den største utfordringen for deg? Hva har vært ditt beste forsvar?**

MANDAG**Helligdommen**

Sammenlign dyresymbolikken i Daniel 7 og Daniel 8. Hva er den største forskjellen?

Alle dyrene i Daniel 8 ble brukt i helligdomstjenesten. De er faktisk noen av de dyrene som ble brukt på den store soningsdagen (3. Mosebok 16). Her finner vi den første hentydningen til 3. Mosebok, der det er lagt større vekt på helligdomstjenesten enn i noen annen bok i Det gamle testamente.

Les Daniel 8,10-12 om igjen (se også versene 13 og 14). Hva er det især det lille hornet går til angrep på?

Det er tydelig at det er helligdommen som blir angrepet.

For det første tok det bort det «daglige». Det hebraiske ordet for «daglig» er *tamid*, som også betyr «stadig», og det er brukt mange ganger der det direkte henviser til prestenes daglige tjeneste i den første avdelingen av den jordiske helligdommen. Her har vi da en umiskjennelig henvisning, ikke bare til helligdomstjenesten, men den daglige tjenesten i helligdommen (se 2 Mos 27,20; 29,42; 4 Mos 4,7; 28,6).

I Daniel 8,11 tales det om «stedet» der hans helligdom ble omstyrtet. Dette ordet *sted* går igjen, og det henspiller alltid på helligdommen, Guds bolig, som også er knyttet til helligdommen (2 Mos 15,17; 1 Kong 8,13; 2 Krøn 6,2; Jes 18,4).

I tillegg har vi selvsagt også henvisningene til selve «helligdommen», og dem finner vi ikke bare i vers 11, men også i versene 13 og 14. Disse versene er nok til å vise at helligdommen, som var den jordiske modellen av frelsesplanen, ble utsatt for angrep.

Hvorfor kan ikke dette være et angrep på den jordiske helligdommen når tiden for denne delen av det lille hornets virksomhet begynte rundt det femte århundret e.Kr.?

Den jordiske helligdommen ble ødelagt i år 70 e.Kr. Dermed må dette være et angrep på helligdommen i himmelen. Det lille hornet slapp jo ikke inn i himmelen, så dette var i stedet et angrep på alt som helligdommen stod for, nemlig frelsesplanen. Det lille hornet angrep altså ikke bare Guds folk, men også selve frelsesplanen.

TIRSDAG

Angrepet

Over 500 år f.Kr. får Daniel et syn der han ser hvordan Rom senere skulle komme til å angripe «sannheten» og kaste den «til jorden» (Dan 8,12). Det lille hornet skulle vokse seg stort og yppe seg mot selve «hærens fyrste» – Jesus.

Hvor var Jesus da Rom satte inn sitt angrep, og hva holdt han på med? (Rom 8,34; Hebr 7,24-27; 8,1-5; 9,11-14.24).

Det lille hornet vokste seg stort og angrep selv «hærens fyrste», som jo er Jesus. Angrepet gjaldt ikke bare Guds folk, men også helligdommen og dens tjenester, og især den «daglige» tjenesten.

Det er viktig å huske at Jesus, «hærens fyrste», nå gjør tjeneste for oss i helligdommen i himmelen, som blir angrepet av det lille hornet. Også her er språket symbolsk, for det lille hornet slapp ikke inn i himmelen, like lite som det rent fysisk kastet «sannheten» eller «stedet for hans helligdom» til jorden.

Det lille hornets angrep var altså også et angrep på frelsesplanen, som begynte med Kristi død (symbolisert ved offerdyrenes død i helligdomstjenesten) og ble etterfulgt av Jesu tjeneste som øversteprest (symbolisert ved prestedømmet i helligdommen på jorden). Det lille hornet har angrepet alt det denne helligdommen symboliserte.

Hvordan klarer det dette?

Jesus er vår øversteprest og går i forbønn for oss i helligdommen i himmelen. Tar man seg tid til å studere romerkirken, finner man at hele menighetsstrukturen med prestedømme, midlertjeneste og messer tilraner seg alt det Jesus har gjort for oss og gjør for oss nå. Romerkirken har «brisket seg» (Dan 8,11) og gjort krav på alt det vi som kristne tilskriver Gud og Kristus direkte.

Til ettertanke **Hvilken rolle spiller menighetsstrukturen i frelsesplanen? Hvordan kan vi aktivt ta del i oppfyllelsen av menighetens oppdrag? Og hvor går grensen for hva menigheten kan gjøre for deg i din vandring med Herren?**

ONSDAG

Det «daglige»: Del I

Da vi leste om det lille hornets angrep på helligdommen i Daniel 8,10-12, sto det at det lille hornet tok vekk «det daglige». Mange oversettelser føyer til ordet «offeret» eller «brennofferet», men grunnteksten sier ikke det. Dette tillegget viser at oversettere har sett den klare forbindelsen til helligdommen, men likevel er ikke ordet berettiget. Ordet om det «daglige» (se mandagens avsnitt) dreide seg ikke bare om de «daglige» ofringene, men hele den daglige driften av helligdommen på jorden.

Hvilken del av den «daglige» tjenesten (til tider oversatt med «stadige» eller andre ord) er beskrevet i disse versene? Og i hvilken del av helligdommen foregår det meste av dette?

2 Mos 25,30 _____

2 Mos 27,20 _____

2 Mos 30,8 _____

3 Mos 6,13 _____

I disse tekstene beskriver ordet *tamid* (oversatt med «det daglige» eller «det stadige» i Daniel 8,11) disse aktivitetene. Så *tamid* også dreide seg om ofringer, så omfattet det prestenes daglige tjeneste, som ifølge Hebreerbrevet bare var «etterligning og en skygge av det himmelske» (Hebr 8,5). Dette himmelske er så klart de åndelige realitetene bak Jesu øversteprestelige tjeneste; alt dette som skjedde i helligdommen på jorden var bare symboler på Jesu tjeneste for oss i helligdommen i himmelen. Og det er dette som det lille hornet angriper.

Legg også merke til at alt det som skjedde der, skjedde omkring den første delen av helligdommen her på jorden. Ofringene foregikk selvsagt på alteret utenfor helligdommen.

Det er viktig å merke seg, og vi skal se mer på det senere, at

ikke noe av dette angikk det aller helligste, den andre avdelingen av helligdommen, der øverstepresten bare gikk inn én gang i året – når helligdommen skulle renses.

Til ettertanke **Hva slags «daglige» eller «stadige» ting er viktige for din åndelige vekst? Hvorfor er veksten avhengig av at de utføres «daglig»?**

TORSDAG

«Det daglige»: Del 2

Helligdommen på jorden var en modell av den i himmelen; ofringene og prestatetjenesten var så å si forbilder og miniprofetier om Jesu død og øversteprestelige tjeneste.

Hva lærer Hebreerne 9,1-14 oss om forholdet mellom prestatetjenesten på jorden og i himmelen?

Den som har studert helligdomstjenesten vet at i tillegg til den daglige tjenesten i den første delen av helligdommen så gikk øverstepresten én gang i året inn i det aller helligste for å «rense helligdommen» (se 3 Mos 16). Ettersom dette bare skjedde én gang i året, kalles det ofte det «årlige» i motsetning til det «daglige». Helligdomstjenesten kan således i grove trekk deles i to: den daglige tjenesten i den første avdelingen av helligdommen og den årlige tjenesten i den andre delen av helligdommen når helligdommen ble rensset.

Vi har også sett at det lille hornets angrep på helligdommen i himmelen er et angrep på selve frelsesplanen. Dette tror vi henpeiler på hele det romersk-katolske system, som har lagt beslag på Guds og Jesu rolle og posisjon i frelsesplanen (se fredagens studium).

Og så et viktig spørsmål: Hvorfor var det bare den daglige tjenesten, *tamid*, som ble utsatt for det lille hornets angrep? Hvorfor understreker synet bare én side ved helligdomstjenesten, og ikke begge?

Les Daniel 8,14. Hvordan bidrar denne teksten til å oppklare spørsmålene ovenfor?

Det lille hornet *kunne* bare angripe det «daglige», for det «årlige», altså tjenesten i den andre delen av helligdommen som først fant sted når helligdommen ble rensset, ennå ikke var igangsatt. Helligdommen skulle ikke renses og det «årlige» skulle ikke begynne før i 1844, ved slutten av de 2300 år.

I Daniel 8 møter vi derfor begge sider av Jesu øversteprestelige tjeneste: «det daglige», som blir angrepet av det lille hornet, og «det årlige» som først begynner ved slutten av de 2300 dagene. Dette kapitlet tar for seg begge deler.

Til ettertanke Forestill deg at du måtte ofre et uskyldig dyr hver gang du syndet. Hva ville det lære deg om synd? Sammenlign en geitebukks død med Guds Sønn's død. Hva lærer hans død oss om syndens pris? Hvor alvorlig tar du synden i ditt eget liv?

FREDAG

Videre studium

Nedenfor har vi samlet noen sitater fra *Den Katolske Kirkes Katekisme* (Oslo 1994). Ha Dan 8,11.12 og det lille hornets tilraning av det som bare hørte Gud og Jesus til i mente mens du leser.

553. Fullmakten til «å binde og løse» innebærer myndighet til å tilgi synder... Jesus overdrog Kirken denne myndighet ved aposteltjenesten.

776. Som sakrament er Kirken et redskap for Kristus. «I Hans hender er den redskapet for alle menneskers gjenløsning», «det allmenne sakrament til frelse»

824. I Kirken er nedlagt hele 'fyllden av midler til frelse.'

846. Med støtte i Den Hellige Skrift og i Tradisjonen lærer

kirkemøtet at Kirken, i den skikkelse den vandrer i her på jorden, er nødvendig for frelsen.

868. Kirken er katolsk: den forkynner troen uavkortet; den bærer i seg fyllden av midlene til frelse og forvalter dem.

982. Det finnes ikke den synd, uansett hvor alvorlig den måtte være, som den hellige Kirke ikke kan tilgi.

983. Fantet det i Kirken ikke syndenes forlatelse, da fantes det heller ikke noe håp, ingen forhåpning om et evig liv og en evig befrielse.

986. Etter Kristi vilje har Kirken makt til å tilgi de døptes synder.

1069. Kristus, vår gjenløser og yppersteprest, forsetter ved liturgien vårt gjenløsningsverk i, med og ved sin Kirke.

1277. Dåpen er fødselen til det nye liv i Kristus. Etter Herrens vilje er den nødvendig til frelse, slik Kirken selv er det, og som dåpen fører inn i.

- Spørsmål til drøftelse**
- 1. Hvordan øker disse sitatene vår forståelse av det lille hornets tilrivelse av det som er forbeholdt Gud?**
 - 2. Samtal om det siste spørsmålet i tirsdagens avsnitt. Hva er menighetens rolle i frelsesplanen? Hvor går grensen for hva den kan gjøre for oss? Hvorfor er menigheten et middel til å oppnå et mål, og ikke selve målet?**